

מול הזירה המשנית שממנה הכול התחיל: חייבים לעשות יותר למרות האילוצים

written by מאיר בן שבת | 23.04.2026

בהודעה משותפת לצה"ל ושב"כ בערבו של יום הזיכרון נמסר על חיסולו של חמיס מחמד חמיס קצאץ, מחבל שהיה מעורב בטבח 7 באוקטובר והשתתף בפשיטה על קיבוץ ניר-עוז ובמעשי הזוועה שם. שנתיים וחצי לקח להגיע אליו, ומעניין כמה אחרים כמוהו עוד ממשיכים לפעול. עם כל התסכול שבכך, אפשר להבין את העיכוב. מה שקשה יותר להבנה הוא נימת ההצטדקות בחלק השני של ההודעה, שבו נמסר כי המחבל חוסל לאחר "שהתקרב לאזור שבו פועלים כוחות צה"ל בדרום רצועת עזה, באופן שהיווה איום מיידי", וכי "לאורך המלחמה המחבל הוביל מתווי טרור נגד כוחות צה"ל ואזרחי מדינת ישראל". כלומר, לא די היה במעלליו מ-7 באוקטובר כדי להצדיק את חיסולו, וגם לא מספיק שתכנן פיגועים או התקפות נגדנו לאורך המלחמה. הוא הפך בן מוות רק לאחר שהציב איום מיידי על כוחותינו. קשה להאמין שזו המדיניות מול מרצחי חמאס בעזה, שממנה הכול התחיל.

אם לא די בכך, אתמול פורסם כי במסמך מודיעיני שהועבר לדרג המדיני הזהירו גורמי צה"ל כי חמאס משתקם באופן משמעותי במהלך הפסקת האש. למען האמת, לא נזקקנו לכך כדי להבין שזהו המצב. טורים ומאמרים לא מעטים בנושא, המבוססים על מידע גלוי, פורסמו גם בדפיו של העיתון הזה. רבים ממהלכי חמאס נעשו לעין כול וללא מאמצי הסתרה, גם כדי להבהיר מי כאן הריבון. אם כך הם הדברים מעל פני הקרקע, אפשר רק להעריך מה קורה מתחתיה. מי שחושב שהפתרון לכל זאת יגיע במסגרת הסיכומים על פירוק חמאס מנשקו מוזמן להאזין לדוברי חמאס. ניקולאי מלאדנוב ואנשי מועצת השלום כנים במאמצייהם בעניין הזה, אך יכולתם להשפיע על ארגון הטרור בסוגיית הנשק מוגבלת למדי. בכירי חמאס השמיעו את דעתם על כך פעם אחר פעם. בעצת המתווכים הם מנסים להנמיך את הווליום, אבל התשובה אינה משתנה. הנוסח הרשמי הסופי אולי לא יכלול את המילה "לא", אבל זאת תהיה משמעותו.

שני אילוצים גדולים משפיעים על המדיניות הישראלית בלחימה בעזה. הראשון הוא אילוץ מדיני ² המחויבות הישראלית לתוכנית עשרים הנקודות, ובמסגרת זאת הרצון לא להצטייר כמי שהכשילו את יוזמת טראמפ ואת פעילות "מועצת השלום". האילוץ השני הוא המשאבים. רצועת עזה היא זירה משנית ביחס לאיראן וללבנון, שעיקר משאבי צה"ל מופנה אליהן.

אין חולק על סדר העדיפות הזה. ההזדמנות מול איראן מחייבת להציב אותה במוקד המאמצים, ולא לאפשר לשום זירה אחרת להסיט ממנה את המבט והקשב. למרות זאת, הרושם הוא שעדיין קיים מרחב לא קטן לפעולת כוחותינו במסגרת המשאבים הקיימים ובלי לפגוע בהסכמות המדיניות.

אין מדובר רק במאמצים תגובתיים לסכל הברחות וייצור נשק או לפגוע בהשתלטות חמאס על

משאבים המיועדים לאוכלוסיית עזה, אלא אפילו בפעולות יזומות, בפרופיל נמוך, שימוקדו בפגיעה בפעילים, בתשתיות, במצבורי נשק, במנהרות, במתקני שלטון וכיוצא באלה. הפעולות ייעשו בעלויות נמוכות על בסיס המשאבים הקיימים בגזרה ובידי שב"כ, ויחייבו את חמאס להשקיע בהגנה על אנשיו ויכולותיו על חשבון מאמצי השיקום או התקיפה של כוחותינו. מהלכים כאלה גם יחבלו במוכנות חמאס לקראת ההתנגשות העתידית, כשתגיע העת לכך. הפעולות התחבולניות שיוחסו למוסד בזירות האחרות יכולות לתת השראה לסוג הפעולות הנדרשות בעזה.

בלי זאת, התעצמותו של האויב הזה תוסיף לחזק גם את ביטחונו ותעוזתו. או אז, פיגועים והתקפות שלו נגדנו הם רק עניין של זמן.

איראן בין המצרים

בהודעה שפרסם השבוע לרגל יום השנה לייסודו איים ארגון משמרות המהפכה כי אם תחודש הלחימה, הוא ינחית "מכות מוחצות ובלתי צפויות על נקודות חיוניות ועל כוחות ההרתעה של האויב שנותרו באזור". "אנו עומדים בפתחו של סדר אזורי חדש, שיהיה חופשי מכוחות הגמוניים, ובלי נוכחות של מעצמות זרות ויהירות", סיכמו במשמרות המהפכה את תמונת המצב. גם שם רוצים סדר אזורי חדש.

אף עתה, לאחר כישלון המאמצים לקיים סבב נוסף של שיחות באסלאמאבד ולאחר פקיעת תוקף הפסקת האש והארכתה המאולצת ללא תוקף ברור או מוצהר, קשה לנחש כיצד יסתיים הפרק הנוכחי של המערכה עם איראן. ההסלמה ברטוריקה, ואפילו המהלכים הכוחניים במצרי הורמוז, לא מעידים בהכרח על הכיוון הצפוי. שני הצדדים עדיין מעדיפים הסדר שיסיים את המלחמה על פני המשכה. הצעדים שהם נוקטים בינתיים הם חלק מהלחצים להשפיע על המשא ומתן וגם לעצב את נרטיב העמידה הנחושה מול קהלי היעד של הצדדים.

על כל פנים, ישראל צריכה להיערך לאפשרות של חידוש הלחימה. בסתר ליבה מותר לה גם לקוות לכך, במיוחד לאחר הפרסומים על היכולות שנותרו בידי המשטר ולאחר הפסקת האש בלבנון שנכפתה עליה וחיזקה את הזיקה של איראן לזירה.

אם הנשיא דונלד טראמפ יממש את איומיו, התקיפה באיראן לא תהיה בגדר הרחבה של בנק המטרות, אלא שינוי שישפיע על תכלית המלחמה ² מעבר מפגיעה ביכולות צבאיות ובמטרות שלטוניות לפגיעה ביכולת התפקוד של המדינה. גישה כזו תכלול פגיעה ברשת החשמל הארצית, בתשתיות אנרגיה, בגשרים מרכזיים ובצירי תחבורה חיוניים, ותביא לשיתוקה של איראן כמערכת מדינתית לפחות לזמן מה. באשר למצב הפנימי שייווצר באיראן, יש להניח שבטווח המיידי צעד כזה יביא גם להשפעות שליליות, כמו למשל הפניית זעמם של חלק מהאזרחים האיראנים אל ארה"ב. אולם במאזן הכולל ובימים שיבואו אחר כך נראה כרסום עמוק בלגיטימיות הפנימית של המשטר, בקיעים בלכידותו וקשיים בתפקודו. כל אלה ייתנו למתנגדיו את האור הירוק לצאת לרחובות.

לעומת התרחיש הזה, הארכת הפסקת האש תשחק לידי המשטר האיראני, שמזהה היטב את הרגישות של ממשל טראמפ לממד הזמן, ורואה בכך מנוף לחץ לשפר את הישגיו במשא ומתן. התרחיש השלישי, הגעה להסכם, נושא בחובו סיכונים לא מבוטלים לטווח הארוך – לא רק בנוגע לטיב ההסכמות בסוגיות הגרעין והטילים, אלא בהפשרת כספים שהוקפאו במסגרת העיצומים. זהו קרש ההצלה שטהרן משוועת לו.

אם המשטר יצא מהמשא ומתן עם תקווה ומשאבים לשיקום, הוא לא ישנה את שאיפותיו. אדרבה, המלחמה רק תחזק אצלו את ההבנה שהוא חייב להצטייד בנשק גרעיני כדי להבטיח את קיומו.

מלכודת אוסלו בזירת לבנון

הפסקת האש בלבנון נכפתה על ישראל בידי הנשיא טראמפ במסגרת המשא ומתן בין ארה"ב לאיראן. בכך טהרן חיזקה את זיקתה לארץ הארזים, והבהירה כי אין לה שום כוונה לוותר על אחיזתה בנכס.

ממשל עאון מגיע למשא ומתן עם ישראל בציפייה ברורה להפסיק את הלחימה הישראלית, ולכונן תהליך לנסיגת כוחות צה"ל ולהגבלת הפעילות הישראלית באדמתו. עד כה הוא הצליח לפחות בחלק מהמשימה: ישראל נמנעת מתקיפות בביירות, ונדרשת להתאים את פעולותיה ההתקפיות לפרשנות הניתנת להגדרה "הגנה עצמית".

נכון אומנם שהגנרל ג'וזף עאון ואנשיו היו רוצים לראות את חיזבאללה מפורק מנשקו, אך הם לא מתיימרים להשיג זאת בכוחותיהם, ויימנעו מכל מה שיהיה עלול להחזיר את לבנון לעידן מכוניות התופת ומלחמת האזרחים. הממשל הזה לא מצליח אפילו לממש את החלטתו לגרש את השגריר האיראני, ובממשלתו גם כעת מכהנים שרים וחברי פרלמנט מטעם חיזבאללה.

לא רק שאין בכוחם של ההסדרים עם הממשל הזה להסיר את האיום העיקרי כלפי ישראל, אלא שהם יכולים גם יכולים להוות משקולת על רגליה, בדרישות להסגת כוחותיה ולהגבלת פעילותה הביטחונית. ישראל לא יכולה לוותר על כך. אסור לה להמיר נכסים ביטחוניים בהסכמים שאינם שווים את הנייר שייחתמו עליו.

גישתה בלבנון צריכה להיות מודרכת מרצונה לשמור על יחסיה עם הנשיא טראמפ, ולא משאיפות אחרות שאינן מחוברות למציאות. גם זאת עליה לעשות בראש ובראשונה מתוך ראייה של האינטרסים הביטחוניים שלה.

33 שנות אוסלו היו ניסוי כושל וכואב של גישת "ההתחשבות בחולשתו של הפרטנר". הלקחים ממלכודת אוסלו רלוונטיים מאוד גם ביחס ללבנון של הגנרל עאון.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 24 באפריל 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.